

2021-12-15

Avdelningen för utbildning och arbetsmarknad

Arbetsmarknadsutskottet
Finansutskottet
Sveriges riksdag

Kopia till:
Justitiedepartementet
Finansdepartementet

Konsekvenser av att hemutrustningslånen avskaffas

Beslutet att avskaffa hemutrustningslånet kommer att öka nyanländas kontakter med kommunernas socialtjänst och nyanländas beroende av bidrag. Staten har det övergripande och ekonomiska ansvaret för flyktingmottagandet och måste ersätta kommunerna för de ökade kostnaderna för ekonomiskt bistånd som beslutet medför.

Nyanländas bosättning i kommunerna

Alla kommuner är genom bosättningslagen skyldiga att ta emot vissa nyanlända för bosättning. År 2022 beräknas 7 500 nyanlända tas emot i kommunerna efter anvisning enligt bosättningslagen, varav 2 500 efter utskrivning från Migrationsverkets asylboende i samband med uppehållstillstånd och 5 000 direkt vid inresa till Sverige efter uttagning på den svenska flyktingkvoten. Utöver anvisningar genom bosättningslagen tar kommunerna emot nyanlända som efter uppehållstillstånd bosätter sig på egen hand i kommunen vilket år 2022 beräknas till 5100 personer.¹

Hemutrustningslånen infördes 1991 och en anledning var att nyanlända istället för bidrag till möbler och köksutrustning själva skulle bekosta detta genom ett lån. Nyanlända har kunnat ansöka om hemutrustningslån inom två år från bosättning i Sverige. Riksdagens beslut om statens budget för 2022 innebär att nya hemutrustningslån avskaffas redan från och med kommande årsskifte.

Bidrag istället för lån till hemutrustning

När hemutrustningslån inte längre är en möjlighet kommer nyanlända som inte kan lösa det på annat sätt att hänvisas till kommunens socialtjänst för ansökan om ekonomiskt bistånd till hemutrustning. Socialnämnden ska då pröva rätten till bistånd och i varje ärende krävs en individuell behovsprövning och bedömning om det finns möjligheter att tillgodose behovet av hemutrustning på annat sätt. Faktorer som påverkar bedömningen är t. ex. den nyanländes möjligheter att låna eller få hemutrustning från sitt sociala nätverk och den nyanländes möjlighet att genom framtida inkomster bekosta hemutrustningen.² SKR bedömer att många nyanlända

¹ [Verksamhets- och utgiftsprognos oktober 2021, Migrationsverket](#)

² [Ekonomiskt bistånd Handbok för socialtjänsten, Socialstyrelsen 2021, sid 127](#)

som ansöker om hemutrustning kommer att kunna beviljas det. Nyanlända har en begränsad ekonomi genom etableringsersättningen och nyanlända som tas emot efter anvisning, i synnerhet kvotflyktingar, har ett omedelbart behov av viss hemutrustning.

Uppskattade kostnader

Antalet personer som beviljats hemutrustningslån har följt flyktingmottagandets storlek. Antalet var som högst 2017, då drygt 20 000 personer ansökte och beviljade lån uppgick till 230 miljoner kronor. 2020 hade antalet personer som sökt minskat till 3 200 och beviljade lån till mindre än 40 miljoner. De flesta ansöker om lån för omöblerad bostad. Det är också relativt vanligt att en person ansöker om kompletterande lån efter flytt från möblerad bostad eller inneboende till en omöblerad bostad. Hemutrustningslånen är amorteringsfria de två första åren. CSN har bara uppföljning på hur återbetalningen av lånen fungerar på aggregerad nivå. År 2020 återbetalades 195 miljoner på totalt 57 000 befintliga hemutrustningslån. Samma år efterskänktes 1,2 procent av de kvarstående lånen, motsvarande 26 miljoner kronor.³

Avskaffande av nya hemutrustningslån innebär en direkt kostnadsöverskjutning från staten till kommunerna genom ökade kostnader för ekonomiskt bistånd.

Kostnadsökningen beror på hur stort mottagandet blir, hur mottagandet fördelas mellan kommuner och nyanländas behov av hemutrustning. Kommuner med ett relativt högt mottagande riskerar relativt högre kostnader. I och med att mottagandet varierar över tid men också mellan kommunerna anser SKR att kompensation enligt statens ekonomiska ansvar för flyktingmottagandet bör regleras som en höjning av schablonersättningen för flyktingmottagandet enligt förordning 2010:1122. I dagens system för hemutrustningslån kan en ensam låntagare låna maximalt 10 000 kronor och en familj 35 000 kronor, beroende av antalet barn. Eftersom schablonersättningen utgår för samtliga mottagna, barn som vuxna, kommer ersättningens träffsäkerhet mot kostnaderna att bli relativt god. Höjningen av ersättningen måste också ta hänsyn till socialtjänstens kostnader för handläggning. SKR bedömer att en rimlig höjning av schablonersättningen är 5 000 kronor.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knape
Ordförande

³ [Hemutrustningslånets utveckling 2020. CSN](#)